

Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	18/02/2025
Pwnc / Testun:	Terfynu Cytundeb Partneriaeth GwE
Deilydd(ion) Portffolio:	Cynghorydd Dafydd Roberts
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Marc Berw Hughes Cyfarwyddwr addysg, Sgiliau a Phobol Ifanc
Awdur yr Adroddiad: Tel: E-bost:	Marc Berw Hughes marchughes@ynysmon.llyw.cymru
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau

Argymhellion:

1. Bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo terfynu'r gytundeb i weithio mewn partneriaeth efo awdurdodau lleol eraill Gogledd Cymru yng nghyd-destun Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion rhanbarthol (GwE) ar y 31 o Fai, 2025 ac o ganlyniad diddymu yr angen am barhad Cyd-Bwyllgor GwE.
2. Os bydd yr amserlen yn llithro, bod y Pwyllgor Gwaith yn rhoi'r hawl i'r Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobol Ifanc, mewn cydweithrediad a'r Deilydd Portffolio Addysg, benderfynu ar ddyddiad addas i derfynu'r cytundeb.
3. Bod y Pwyllgor Gwaith yn cadarnhau ei ymrwymiad cytundebol yng nghyswllt dod a'r trefniant i ben.

1. Penderfyniad a Geisir:

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r argymhelliad i derfynu'r gytundeb cydweithio presennol a thrwy hynny gadarnhau y bydd GwE, gan gynnwys Cyd-Bwyllgor GwE, yn dod i ben ar y 31 o Fai, 2025.

2. Beth yw'r rheswm pam fod angen i'r Pwyllgor Gwaith wneud y penderfyniad:

Yn dilyn adolygiad o gyfrifoldebau partneriaid Addysg yng Nghymru, mae disgwyliad gan Lywodraeth Cymru i symud o ffordd ranbarthol ehangach o weithio i fodel gweithio mwy lleol.

I'r perwyl hwnnw, mae'r Bwrdd Trosiannol wedi'i sefydlu i oruchwylio trefniadau trosglwyddo gwasanaethau GwE yn ôl i'r awdurdodau lleol yn Ngogledd Cymru.

Er mwyn ffurfioli y newid i'r trefniant o weithio mewn partneriaeth, mae gofyn i'r 6 awdurdod gymeradwyo dod a'r gytundeb presennol (Gwasanaethau GwE) i ben ynghyd a diddymu Cyd-Bwyllgor GwE.

3. Cyflwyniad a Rhesymeg

3.1. Cefndir/ Cyflwyniad

Sefydlwyd GwE trwy gytundeb rhwng y chwe Awdurdod Lleol yng Ngogledd Cymru dyddiedig 18 Chwefror, 2013.

Cytunwyd i sefydlu Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol a fyddai'n atebol i'r chwe Cyngor ac a fyddai'n cyflawni swyddogaethau statudol y cynghorau yng nghyswllt effeithiolrwydd a gwella ysgolion h.y. dyletswyddau i fonitro, herio, darparu gwasanaethau cefnogol ar gyfer datblygiad proffesiynol parhaus drwy'r cwricwlwm a rheoli ysgolion yn ogystal a darparu gwasanaethau y gellir eu comisiynu gan ysgolion ac awdurdodau lleol.

Bu i'r cynghorau gytuno i benodi Cyngor Gwynedd fel yr Awdurdod Lletya ar gyfer gweithredu a chynnal y Gwasanaeth gan ffurfio Cyd-Bwyllgor, i gadw trosolwg a rhoi arweiniad yn ôl y gofyn, yn unol ag Adran 101(5) a 102(1) Deddf Llywodraeth Leol 1972 ac Adran 20 Deddf Llywodraeth Leol 2000.

3.2. Rhesymeg a chyflwyniad dros argymell y penderfyniad

Ar y 31 o Ionawr, 2024, bu i'r Gweinidog ar gyfer Addysg a'r Iaith Gymraeg ar y pryd, gyhoeddi datganiad ysgrifenedig yn cyfeirio at adolygiad o rolau a chyfrifoldebau partneriaid Addysg yng Nghymru yn ogystal a threfniadau gwella ysgolion cyfredol. Roedd y datganiad yn gwneud yn glir bod bwriad i symud oddi wrth y model rhanbarthol ehangach ar gyfer cefnogi gwella ysgolion gyda golwg i sefydlu partneriaethau rhwng mwy nac un awdurdod ar lefel mwy lleol. Arweiniodd hyn at gadarnhad y byddai GwE yn dod i ben fel consortiwm rhanbarthol.

Yn sgil y datganiad hwnnw, mae Bwrdd Trosiannol wedi'i sefydlu i oruchwylio trefniadau trosglwyddo gwasanaethau GwE yn ôl i'r awdurdodau lleol yng Ngogledd Cymru ac mae strwythurau wedi'u datblygu er mwyn darparu'r gefnogaeth i ysgolion ar lefel awdurdodau lleol unigol.

Fodd bynnag, mae angen dod a'r gytundeb, i gydweithio mewn partneriaeth yn y cyd-destun hwn, i ben yn ffurfiol. Er mwyn gwneud hynny, mae angen i bob un o'r chwe Cyngor gytuno'n ysgrifenedig i derfynu'r gytundeb presennol. Gofynnir felly i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r argymhelliad i derfynu'r gytundeb cydweithio yma a thrwy hynny gadarnhau y bydd GwE yn dod i ben ar y 31 o Fai 2025.

Noder nad yw terfynu'r gytundeb yn effeithio ar hawliau cronrus nac ar yr ymrwymadau sydd eisoes wedi'u cytuno arnynt. Manylir ar yr ymrwymadau hynny yn y gytundeb a wnaed rhwng y chwe Awdurdod yn 2013 (gweler Atodiad 1).

Wrth ddod i benderfyniad ynglŷn â'r argymhellion, dylid nodi bod peth ansicrwydd yn parhau ynglŷn â'r canlynol:

- Gwir gostau pensiwn diswyddiadau
- Swm terfynol y cyllid a addawyd gan Lywodraeth Cymru i gynorthwyo gyda chostau trosiannol.
- Y balansau terfynol yng nghyfrifon GwE y gellir eu defnyddio fel costau trosiannol.

B – Pa opsiynau eraill bu i chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Yn dilyn arfarniad cenedlaethol penderfynwyd diddymu pob consortia ar draws Cymru. Oherwydd hyn, nid oedd yn bosib ystyried opsiwn arall.

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r awdurdod i sefydlu a thynnu'n ôl o drefniadau partneriaeth yn swyddogaeth Weithredol yn unol â pharagraff 4.8.6.4.1 o Gyfansoddiad y Cyngor ac felly o fewn CSYM mae'r penderfyniad hwn gyda'r Pwyllgor Gwaith.

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ni fydd angen cymeradwyaeth gan y Cyngor Llawn

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Gall y penderfyniad i derfynu Cytundeb Partneriaeth GwE arwain at nifer o gostau unwaith ac am byth gan gynnwys taliadau diswyddo i staff, taliadau i'r Cronfeydd Pensiwn i ganiatáu rhyddhau pensiwn yn gynnar i staff dros 55 oed sy'n cael eu diswyddo a'r posibilrwydd o taliad derfynu swydd i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol o ganlyniad i'r ffaith nad yw GwE bellach yn Gorff Rhestredig i Gronfa Pensiwn Gwynedd.

Gan nad yw manylion y trosglwyddiadau staff wedi'u cwblhau eto, nid yw'n bosibl mesur gwerth y costau unwaith ac am byth. Bydd unrhyw arian wrth gefn sy'n weddill gan GwE ac unrhyw arian grant gan Lywodraeth Cymru yn cael ei ddefnyddio yn y lle cyntaf i ariannu'r costau hyn, ond os yw'r cyllid hwn yn annigonol, yna bydd yn rhaid i unrhyw falans gael ei ariannu gan y 6 awdurdod partner yn unol â'r telerau'r cytundeb partner.

Os bydd newid i'r dyddiad terfynu unwaith eto, mae gan y Cyngor y gyllideb i dalu, os oes angen newid y cyfraniad i GwE.

Dd – Asesu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol):		
1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Oherwydd y penderfyniad yma gallwn greu un tîm canolog er mwyn ymateb i anghenion lleol Ynys Môn.
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut?	Yn y tymor hir mae'r newid yn caniatáu i'r Cyngor cynnig y gwasanaeth am gost lai ac yn rhoi fwy o reolaeth dros y gwasanaeth i'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth gyda'r ysgolion.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod gyda phwy.	Mae CSYM wedi cydweithio gyda Llywodraeth Cymru ac Awdurdodau Lleol y Gogledd.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheini y byddai'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol arnynt? Esboniwch sut.	Amh.
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Amh.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Mae'r penderfyniad yn un strategol ac ni fydd yn effeithio ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â	Dim effaith

	thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	
--	--	--

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Cafwyd mewnbwn y Tim Arwain i'r adroddiad
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Gweler rhan D o'r adroddiad
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Cafwyd mewnbwn y Uwch-swyddog cyfreithiol i'r adroddiad
4	Adnoddau Dynol (AD)	amh
5	Eiddo	amh
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	amh
7	Caffael	amh
8	Sgriwtini	amh
9	Aelodau Lleol	amh

F - Atodiadau:
Cytundeb Partneriaeth a wnaed rhwng y chwe Awdurdod yn 2013

Ff – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):
Llywodraeth Cymru - Canllawiau gwella ysgolion: fframwaith ar gyfer gwerthuso, gwella ac atebolrwydd